

MAZOWIECKA WYŻSZA SZKOŁA
HUMANISTYCZNO - PEDAGOGICZNA
W ŁOWICZU
WYDZIAŁ HISTORYCZNY

ARTUR KURCZAK

REJON KOCIERZEWA WE WRZEŚNIU 1939 ROKU

Nr albumu

334

Praca magisterska napisana

pod kierunkiem naukowym

prof. dr hab. Tadeusza Rawskiego

ŁOWICZ 1998

Spis treści

WSTĘP

ROZDZIAŁ I. ZARYS DZIEJÓW KOCIERZEWA
I PRZYLEGLYCH WSI.

1. Kocierzew .
2. Jeziorko .
3. Karnków .
4. Konstantynów .
5. Lipnice .
6. Osiek .
7. Różyce .
8. Skowroda .
9. Wejsce .
10. Wicie .

ROZDZIAŁ II . KOCIERZEW I OKOLICA - FRAGMENT POLA
BITWY NAD BZURĄ .

1. Bitwa nad Bzurą - zarys ogólny .
2. Droga pułków polskich .

ROZDZIAŁ III . WRZESIEŃ 1939 ROKU W OKOLICACH
KOCIERZEWA .

ROZDZIAŁ IV . CMENTARZ WOJSKOWY W KOCIERZEWIE .

ANEKS .

ZAKOŃCZENIE .

ŹRÓDŁA I LITERATURA .

grobow z roku 1939 , 10 niemieckich pojedynczych , 13 niemieckich mogił wspólnych i 1 narodowości niemieckiej pojedynczy , 100 polskich i innych pojedynczych i 115 wspólnych . W większości dane poległych są ustalone , podane są imiona i nazwiska , stopień wojskowy , adres , pułk w którym służyli oraz miejsce gdzie są pochowani - czy na cmentarzu , czy na polu lub w zagrodzie jakiegoś chłopa .

32 Bardziej wybiórcze dane zawiera Dziennik ekshumacji zwłok żołnierzy polskich w gminie Jeziorko od 10 XII 1940 , w którym wpisany jest dzień ekshumacji , liczba pojedyncza trumny , nazwisko i imię poległego , położenie grobu , miejscowość / wieś / i właściciel terenu z którego zwłoki przyniesiono . Dziennik ten prowadził Stanisław Marczak który wpisał 70 imion i nazwisk żołnierzy , lub informację że żołnierz nieznany , miejscowość z której zwłoki ekshumowano tj.: z Jeziorka / 36 żołnierzy / , z Lipnic / 25 żołnierzy / , z Wejsc / 9 żołnierzy / oraz wymienił właścicieli terenu na którym zwłoki do tej pory były pogrzebane . Wg. tego dziennika ekshumacja odbywała się między 10 a 17 września 1940 r. , zaczynając od Jeziorka przez Lipnice a kończąc na Wejscach . W uwagach i depozytach spisane są często wzrost , budowa ciała , głowy i zębów , kolor włosów , data śmierci a także obrączki , zegarki , notesy , nożyczki , spinki , broszki , kompas , portmonetka , wizytówka , opaska PCK , karty pocztowe , legitymacje tożsamości , kolor swetra lub koszuli , różaniec , pieniądze i opis śmierci - czy był ranny , gdzie i jak zginął . Dziennik spisał Stanisław Marczak na potrzeby PCK , jak też podawany powyżej protokół przekazania przez niego depozytów do Komisji PCK Opieki nad Mogiłami Polskich Żołnierzy w Łowiczu .

31 Szeroki obszar ekshumacji pokazuje „

Odpis protokołu

33

ekshumowanych zwłok Polskich Żołnierzy i osób cywilnych z terenu gminy Jeziorko na cmentarz grzebalny parafii Kocierzew w czasie od 10 grudnia 1940 i 10 czerwca 1942 do 8 lipca 1942”. Obejmuje on następujące wsie : Jeziorko , Olesinek , Lipnice , Wejsce , Osiek , Kocierzew , Konstantynów , Boczki , Różyce , Wicie , Błędów , Sierzniki , Goleńsko , Łaguszew , Mastki , Karsznice , Złaków Kościelny , Chaśno , Skowroda , Wyborów , Strzelcew . Podana jest data ekshumacji , nazwisko i imię ekshumowanego i stopień / lub wpis nieznany żołnierz / , dotychczasowe położenie grobu / nazwisko właściciela gruntu / , grób zbiorowy czy osobny , gdzie zwłoki spoczęły / nr kwatery na obecnym cmentarzu / , ostatnie uwagi i depozyty itp. Dołączona jest do tego rycina ukazująca położenie grobów na Cmentarzu Żołnierzy Polskich poległych w obronie Ojczyzny w miesiącu wrześniu 1939 r. w Kocierzewie wraz z numeracją kwater i wpisanym stopniem i danymi na tabliczce przy krzyżu .

Dopisek mówiący iż mogiły należy liczyć kolejno od drogi idącej z Kocierzewa do wsi Różyce . Każda kwatera żołnierska ma wymiar : szerokość 120 cm. , długość 175 cm. . Znajduje się 217 kwater a w protokole wpisanych jest 223 żołnierzy . Uwagi i depozyty wpisane podobnie jak w „ Dzienniku ...” spisany przez Stanisława Marcza .

W spisie poległych z urzędu gminy w Kocierzewie z 1997 r. , wpisanych jest 243 żołnierzy i 17 partyzantów którzy zginęli w latach 1943 - 1944 oraz 2 nieznane osoby cywilne . Podaje on nazwisko i imię pochowanego , imię ojca , pseudonim , datę i miejsce urodzenia oraz zgonu , stopień wojskowy , przynależność do jednostki wojskowej , numer mogiły na cmentarzu , pierwotne miejsce pochowania w przypadku ekshumacji / miejscowość / oraz uwagi . Jest